

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Historia Zaringo Badensis

Schöpflin, Johann Daniel

Carolsruhae, 1764

[Text]

[urn:nbn:de:bsz:31-295098](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-295098)

PERIODUS V.
SIVE
CHRISTOPHORIANA

CAPUT I.
CHRISTOPHORUS
A. 1475 --- 1527.

§. I.

ernhardianam Perìodum, bellicis agitatam tumultibus
excipit Christophoriana; primis sub Marchioni-
bus tranquillior; sub mediis bello quoque stre-
pens & armis.

Introitus.

Pax publica, veteri ignorata Germaniæ, in solennibus Wornatiæ Comitiis seculo XV. finiente condita, non Marchiæ modo Badensi, sed omnibus Germaniæ terris tempora pacatiora induxit. Velitationes continuæ, diffidationes quas vocant, quæ per tot sæcula miseram turbarunt Germaniam, in perpetuum proscriptæ sunt.

Gg 3

CHRIST.

Bonæ literæ & artes, ex Græcia per Italiam Germanis allatæ, bellicosam nationis indolem non parum mitigaverant.

Verum enimvero ipsæ hæ politiores literæ, homines humaniores quæ reddunt; quæ magnum Germaniæ decus attulerunt & lumen, magnis quoque in cultu religioso conversionibus rerum occasionem dederunt. Marchiones Badenses, aliorum Germaniæ Procerum exemplo, vel veteribus vel novis sacris addicti, sacrorum suorum formam populis, sibi subjectis, quoque dederunt pro lege. In Marchia utraque Badensi, in Hachbergica ceterisque horum Principum terris cultus divini ratio aliquoties mutata, restaurata, abolita; donec bello tricennali, medios inter belli furores, duas inter Lineas Badenses, quæ subsistunt, res denique transacta, & Westphalica Pacificatione firmata.

§. II.

Christo-
phori ini-
tia.

In limine hujus Periodi stat Princeps, quo majorem, meliorem nunquam Marchia vidit, CHRISTOPHORUS, pacis & belli artibus clarus; verus populi sui pater.

Immortalis memoriæ Princeps primam lucem aspexit A. 1453. d. 13. Novembris, magno patre major & felicior filius, cui in Marchicis terris cum fratre successit. Juvenis viginti duo annorum ad Fridericum IV. Imperatorem, avunculum suum, Francofurtum profectus est, qui excelsæ indolis nepotem in comitatu suo retinuit, eique Badensia Imperii feuda, Alberto quoque fratre

incluso, solenni ceremonia contulit. In laterculo feudorum utraque Badensis & Hachbergenfis Marchia, Ebersteinii Comitatus dimidia pars, Dominium Usenberg, Windeckiana Bona cum Stutzhemio Alfatiae vico enumerantur. (a) Prima haec, quam novimus, investitura Hachbergæ a Cæsaribus facta; præcedentes de sola Badæ Marchia loquuntur.

§. III.

Antiquis Imperatorum Privilegiis accesserunt tum nova; ^{Privileg. Cæsar.} quorum summa huc redit. Marchionum Badensium Vafallos, officiales, subditos & qui in eorum sunt protectione seu advocatia, coram Judicio Cæsaris Aulico, Rotwilensi, vel Provincialibus aliisque judiciis convenire non liceat; sed lites eis motæ, ad ipsos Marchiones vel ad eorum tribunalia remittantur. Quod si justitiæ rationem non habeant Marchiones, aut ultra sex septimanas & triiduum protrahant litem, actori sit integrum ad alium quoque judicem causam deferre. E terris Badensibus profugos, dominis invititis, recipiat nemo, sed petentibus Marchionibus eorumque Præfectis, etiam post viginti restituat annos. Proscriptos recipiendi jus tribuitur Marchionibus; qui tamen prosequentibus eos admi-

(a) Literæ die Veneris ante Simonis & Judæ conscriptæ exhibentur a LUNIGIO, *Reichs-Archiv Fortsetzung der anderen Continuation Vierte Abtheilung, Neunter Absatz* pag. 947. SCHILTER in *Scriptorib. Rerum German. inter Documenta* p. 101.

CHRIST.

nistrent iustitiam. (b) Serenissimi (*Durchleuchtig*) titulus a Christophori tempore Marchionibus Badæ hinc inde tribuitur, Cæsares tamen, nec in hoc privilegio nec in sequentibus ante Leopoldum Imp. A. 1664. hujus tituli meminerunt.

§. IV.

Varia.

Eodem anno (1475.) in Coloniensi conventu bellica contra Carolum Burgundum expeditio decreta. Cæsar mensis Maji initio cum octoginta millium armatorum exercitu Colonia egressus, ad Novesium, quam urbem Carolus obsederat, contendit. Post duos conflictus soluta obsidio & pax inita fuit. (c) In expeditione hac copias quoque suas Cæsari adduxit Christophorus; (d) qui eo ipso tempore cum Wirtembergæ Comitibus super fabricam communis monetæ ad decennium Leonbergæ conventionem inivit. (e)

Alber-

(b) Super privilegia hæc Diplomata duo, A. 1475. die Martis ante Simonis & Judæ data, exhibet LUNIG loc. alleg. p. 944. sq. SCHILTER loco alleg. p. 103. & 105.

(c) MICHAEL BOIEMUS in *Vita Alberti* §. 9. JAC. UNRESTVS in *Chron. Austr.* pag. 597. EMANUEL SUEYRO *Annales de Flandres* p. 525.

(d) GERARDUS A ROO pag. 281. scribit: „ Eodem die advenit Christophorus Marchio Badensis & postridie Henricus Hassorum Princeps „ Hermanni frater cum non contemnendis uterque copiis.

(e) PETRI *Suevia Ecclesiastica* p. 710.

Albertus frater A. 1476. Marchiam ei omnem per sexennium soli regendam reliquit; quo tempore elapso, instituta est inter fratres divisio, conciliante Saufenbergico Marchione Rudolpho. Christophorus Marchiam Badæ & dimidiam Comitatus Ebersteinii, atque Dynastiæ Lahrensis oppigneratæ partem accepit. Alberto Marchia tota Hachbergæ obvenit. Fratrum utriusque terras oppigneratas reluendi ius servatum, & hereditas matris. Cum autem Maximiliano contra Brugeses operam præstans, in obsidione Belgici oppidi Damm Albertus A. 1488. periisset improlis, Marchicas suæ lineæ terras omnes solus denique conjunxit Christophorus.

CHRIST.

Pacta
cum fra-
tre.

§. V.

Hic A. 1477. cum Moguntino, Trevirensi Electoribus, aliisque Imperii magnatibus Maximilianum in Flandriam comitatus est, ut solennitati nuptiarum, quas ille cum Maria Burgundica celebravit Gandavi, interesset. (f)

Varia.

Eodem anno diploma a Friderico IV. obtinuit; quo firmatum est privilegium Carolo patri ejus datum, ut intra unum a Pfortzhemio milliare, a vectoribus super quacunque via exigi posset vectigal. (g)

Tom. II.

Hh

(f) HARAEI *Annales Brabantiae* Tom. I. p. 452. LE PETIT *Chronique de Hollande &c.* Tom. I. Liv. 6. p. 524.

(g) Scriptum Vindobonæ die ultimo Martii extat in LUNIG loc. allegat. p. 948. & SCHILTER, p. 107.

CHRIST.

A 1479. Albertum, ex Comitum Palatinorum familia Argentinenfium Antiftitem, cum more majorum Civitatem introiffet, una cum Philippo Electore Palatino aliisque Principibus Christophorus comitatus est. (*h*)

Tum quoque Maximiliano Archiduci, bello cum Gallis implicito, utilem navavit operam; capto inter alia Luxemburgi Caftro; ex quo Johannem Domarianum, Gallicæ partis equitem ejecit, teftè infcriptione Luxemburgi fuperfite, quam exhibet

BERTHOLETUS. (*i*)

§. VI.

Succeffio
Cattimeliboc.
liboc.

Eodem anno (1479) Philippus, Cattimelibocenfium Comitum poftremus, deceffit, feptuaginta feptem annorum fenex; filiam Annam & ex filio cognomine, qui viginti quinque annis an-

(*h*) *Chronicon Mfcript. Argent. Anonymi.*

(*i*) *Hiftoriæ Luxemburg. Tom. VIII. pag. 7. Infcriptio hæc eft:*

Meffire Christophe Marquis de Baden
Presentement Capitaine & Gouverneur
du Duché de Luxembourg
Prit par les armes ce Chateau de Luxembourg
Au nom de tres haut & tres puiffant Prince & Seigneur
Maximilien Roi des Romains
Sur Jean de S. Domarien Chevalier qui pour lors
Tenant le parti du Roi de France & des Flamans
L'occupoit contre le fusdit Roi des Romains.

te patrem obierat, unicam neptem relinquens Otiliam, Christophori Marchionis nostri uxorem. Anna Henricum Landgravium Hassiæ habuerat conjugem. Inter duas has Principes, amitam nempe & fratris filiam, de successione certatum.

Cattimelibocensis Comitatus, uti pleræque Imperii ditio- nes, allodiis constabat & feudis. Feuda vel ab Imperio, vel a Principibus Ecclesiasticis, præsertim Herbipolensi Episcopo, aliis- que pendeant. (*k*) Otilia dimidiam hereditatis avitæ partem ju- re repræsentationis sibi deberi contendit; allodia magis, quam feu- da affectans. (*l*) Anna vero Comitatum vicinum omnem, Hassi conjugis sui ope, occupavit; feuda ex conventionem foci cum do- minis directis, (*m*) allodia jure sanguinis sibi vindicans; proxima heres defuncti; (*n*) filia quod gradu propior nepte.

Tom. II.

Hh 2

(*k*) MULLERI Reichstags-Theatr. sub Maximiliano I. Part. I. 2te Vorstellung. Cap. 68. §. 10. p. 611.

(*l*) „ Ihre Förderung und Ansprach um ihr Anherrlich Väterlich und Müt-
terlich nachgelassene ligende Erbgüter und fahrende Habe und ihre Ge-
rechtigkeit der obgedachten Graveschaften Katzenelnbogen und Diez. „
Verba sunt Instrumenti renunciationis Otiliæ.

(*m*) Ad conventionem hanc provocant Hassi; teste MULLERO loco allegat. pag. 5. JurisConsulti Parisienses in Responso super litem inter Hassos & Nassovios, pro Philippo Hassiæ Landgravio pronuntiant; habita præsertim ratione literarum simultaneæ investituræ, quas A. 1470. Philippus Comes Cattimelibocensis ejusque gener Henricus Hassus à Rudolpho Herbipo- lensi Episcopo obtinuerunt. Vid. CAROLUS MOLINÆUS Con- sili. 18. Operum Tom. II. p. 865.

(*n*) In Instrumento renunciationis Otiliæ Henricus Landgravius vocatur

CHRIST.

§. VII.

Lis de ea
& renun-
ciatio.

Christophorus Otiliæ uxoris suæ nomine in Aula Cæsarea A. 1480. litem instituit, ac Fridericum fratrem, qui dein Ultrajectensium Antistes, misit ad Cæsarem, causam ut ageret præfens. (o) Cæsar Landgravium ad tribunal vocavit. (p) Sed post biennii moram, separatio allodiorum a feudis & alia, quæ in disceptationem veniebant, difficiliorem in dies cum redderent litem, Hassio constanter in possessione Comitatus manente, Christophorus denique in amicam cum Landgravio transactionem confensit; accepta, quam Henricus obtulerat, pecuniæ summa. Actioni in hereditatem avitam renunciavit Otilia, servato sibi tantum successionis jure, si quando omnis Henrici extingueretur posteritas. Instrumentum hac super re A. 1482. mense Majo conditum est Badæ. (q)

„ Der nehiste Erb der Graveschafft Katzenelnbogen und Diez von wegen
 „ der Hochgebohrnen Fürstinnen seiner Gnaden Gemaheln, Frau Annen
 „ Lantgrävin zu Hessen &c, gebohrne Grävinnne zu Cazenelnbogen und zu
 „ Diez, des gedachten Graven Philipßen Tochter. „

(o) Literæ Credentiales, quas vocant, Friderico ad Cæsarem datæ, extant in Tabulario Bada-Badenfi.

(p) Mandatum Imperiale cum citatione in eodem Tabulario servatur.

(q) MULLERUS *Reichstags-Theatr. sub Friderico IV. Vte Vorstell.* Cap. 12. pag. 55.

Ita ex divite Cattimelibocensi successione ad Badenses nihil pervenit. Christophori avunculus Cæsar procul dubio induxit eum, ut cum Hasso transigeret; quod in Aulico iudicio eum causa casurum esse existimavit.

§. VIII.

Post institutam cum Hasso litem Christophorus A. 1481. in expeditione Geldrica Maximilianum secutus est. (r)

Expedi-
tio Gel-
drica
aliaqua.

A. 1486. Electores ad eligendum Romanorum Regem Francofurti convenerant. Marchio noster Friderico Imp. ad conventum hunc proficiscenti comes adhæsit. (s) Habita tum quoque Imperii Comitia, in quibus de bello contra Turcas quæsitum. Christophoro, una cum Wurtzburgensi & Passaviensi Episcopis & Brandeburgi Marchione, id datum negotii, ut deliberatione cum legato Pontificis habita, decernerent, quid factu sit opus, eaque de re Cæsarem & Electores docerent. (t) Maximilianus Rex Romanorum electus, coronationis causa Aquisgranum deductus est. Christophorus & Albertus frater in itinere nobilium agmen duxerunt. (u)

Hh 3

(r) LE PETIT *Chronique de Hollande &c.* Tom. I. Liv. 6. p. 537.

(s) MULLER. *Reichstags-Theatr. sub Friderico IV. VIIte Vorstellung* Cap. 1. pag. 2.

(t) FVGGER. *Speculum Austr.* Lib. V. Cap. 35. p. 952.

(u) IDEM loc. cit.

CHRIST.

§. IX.

Expedi-
tio ad-
versus
Brugen-
ses.

Biennio post Civitas Brugensis, seditione commota, Maximilianum Regem custodiæ mancipaverat. Fridericus pater LXXIII. annorum senex, habitis per Imperium delectibus, quantas potuit copias, filio liberando in Belgium adduxit. Christophorus cum Alberto & Friderico fratribus quater mille pedites, quos suis sumtibus collegerat, exercitui Imperiali conjunxit. (x) Fama de Cæsaris adventu in Flandriam delata, Brugeses facinoris pœnitentia ducti, reliquorum Belgii ordinum interventu, post quartum captivitatis mensem libertati restituerunt Maximilianum; præscripta ei pacis formula, quam jurejurando sancire coactus est. Refractaria ille urbe relicta ad patrem iter paravit; sed nondum excefferat Brugesium fines, quum Belgarum legati, firmandæ pacis causa, eum adirent. Maximilianus, iratum Cæsaris animum intercessione aliquot Germaniæ Procerum mitigandum esse censuit, commendavitque Christophorum ejusque fratres Albertum atque Fridericum, ut ope eorum in gratiam reducerentur Brugeses. Badenſibus licet injunxerit Cæſar, Flandricas rebellium terras ferro ut perſequerentur & flammis, apud eum tamen interceſſerunt pro Flandris. Sed flecti non potuit Cæſar, qui cum

(x) FVGGER. loco allegat. Lib. V. Cap. 36. pag. 999. OLIVIER DE LA MARCHE *Memoires* Lib. II. p. 641.

omnibus copiis in agrum Gandavensem progressus, in vicinia urbis castra locavit; Flandris è Gallia arcessentibus auxilia, quibus ruinam imminentem averterent. Deinsam, haud ignobile ad Lifam oppidum, Galli Flandrique infederant, prohibitori, ne Cæsari ex Hannonia adveherentur commeatu. Christophorus cum quatuor millibus Germanorum peditum missus, nocturno impetu oppidum expugnavit, quadringentis fere hostium cæsis. In Gandavenses deinceps & Brugenfes sævitum. Cæsar, relictis cum filio copiis, in Germaniam rediit. In Comitibus Francofurtanis A. 1489. denique compositum est bellum. Conventui huic inter alios Proceres Christophorus quoque cum filio Jacobo interfuit. (y)

§. X.

Luxenburgici Ducatus Regimen pro præstitis officiis Maximilianus Christophoro eodem anno ampla cum potestate tradidit; (z) militarium & civilium rerum ei potestatem committens. In beneficiorum ecclesiasticorum collatione jus præsentandi exercuit; magistratus officio male functos exauctoravit. (a) Promittit Maximilianus, dignitatem Christophoro se non ablaturum, nisi debito eum præmonuerit tempore atque impenfarum ratione satis-

Regimen
Ducatus
Luxemb.
Marchioni
com-
mittitur.

(y) PONTVS HEVERTVS *Rerum Austriacarum* Lib. III, Cap. 13. II. 16.

FVGGER. loco alleg. p. 999. sq.

(z) BERTELIJ *Descriptio Luxemburgici Ducatus* p. 486.

(a) Diploma Middelburgi die 20. Aug. datum in Codice Diplom. exhibemus.

CHRIST.

fecerit. (b) Quin & per Vicarium ut regeret Ducatum Marchioni permittit. Luxemburgi Castrum iisdem conditionibus ei traditum est. (c) Marchio, Præfule Cameracensi præfente, Regi fidem adstrinxit. (d)

Silvanectensis Pacis, inter Maximilianum Imperatorem & Carolum VIII. Gallia Regem A. 1493. initæ, tabulas custos & vindex pacis Christophorus sigillo quoque suo firmavit. (e) Hæc de Belgis; nunc ad Germanos redeundum.

§. XI.

Idem
Fœderis
Suevici
focius

Maximilianus Romanorum Rex vix fuerat electus, quum omnibus viribus eo allaboravit, perpetua pax publica tandem ut in Imperio vigeret. Prælusit pace tum ad decennium constituta; cui

(b) Codex Diplom. Badensis.

(c) Idem Cod. Diplom.

(d) Gubernium hoc Carolus I. Hispaniæ Rex, Belgii Princeps, A. 1518. Christophoro de novo commisit. Idem Cod. Diplom. ad hunc annum. DROLINGERVS in *Lexico Basil.* in Vita Christophori scribit, Maximilianum Christophoro Luxemburgicum oppignerasse Ducatum atque eum postea reluisse; sed asserti sui auctorem non profert.

(e) LEONARD *Traité de paix* Tom. I. pag. 365. Germanis & Belgis Warrantia Pacis usitator, illis præfertim temporibus, quibus paces publicæ non nisi temporariæ erant. In Westphalica Pace usus hic quoque adhibitus est.

cui porro firmandæ biennio post Suevos induxit, ut Equester eorum Ordo Liberæque Civitates inter se ad octennium fœdus inirent Eslingæ, quod Baviaræ Ducum & Helveticæ Ligæ retardaret progressus. Suevico fœderi Christophorus, à Maximiliano inductus, A. 1489. die Palmarum accessit, quod & Moguntinus Elector, Brandeburgici Marchiones, Archidux Austriæ, Wirtembergæ Dux eodem die fecerunt. (f)

§. XII.

Memorabilior in Badensium Chronicis insequens annus est, (1490) que via parata, ut patrimoniales eorum terræ, per tria fere secula a terra matre distractæ, in unum corpus redirent. Pactum
succes-
sionis
Sausen-
berg.

Die Jovis post B. Bartholomæi Philippus Marchio Sausenberga-Rœtelanus suæ lineæ postremus, mutuæ successionis pactum, quod stilo domestico: *Das Rœtelische Gemechte (g) vel Erbeinigung* Badenses appellant, cum Christophoro inivit; Sacrum Domus Badensis Palladium. Quamvis enim Sausenbergicæ Lineæ, quæ junior erat, ad interitum vergenti, senior succedere debuisset, a stipite communi quod fuerant prognatæ; reciproca tamen linearum successio novo pacto roborata est; cujus capita præcipua heic proponimus Lectori.

Tom. II.

Ii

(f) DAT T de Pace Publica Lib. II. cap. 9. & 10.

(g) Dispositio, Conventio, Germanis tum dicebatur *Gemechte*, *Gemechtuus*.

CHRIST.

Si Christophorus sine mascula herede decedat, Marchia Hachbergæ cum Hohinga & oppido Sulzberg ad Philippum perveniat. Philippo absque masculis decedente heredibus, Dynastiæ Rœtela, Saufenberga, Badevilla ad Christophorum perveniant. Unionem hanc hereditariam Officiales & subditi utriusque partis accipiant & jurejurando confirment. Neuter aliquid ex Marchicis his terris alienet. Si aliquid vendatur, rei venditæ pecunia in aliam rem utilem vertatur. Libera sit rerum oppigneratarum superstiti relutio. Vidualitia uxorum super has terras sint licita. Principis filiæ dos ad octo mille florenos ascendat. Viduales & dotales terræ suo tempore redeant ad corpus. Alienatio permittitur, si quis Marchici sanguinis ex captivitate redimendus, vel si pia instituenda fundatio. Deficientibus masculis Marchicæ terræ ad filias transeant. Officiales si qui novi creentur, in Pacta hæc jurent. Singulis decenniis subditi jusjurandum renovent.

Transactionem hanc Maximilianus Cæsar A. 1499. d. 13. Aug. Friburgi Brisgovix sua auctoritate roboravit per literas, quibus tamen, incio Christophoro, clausulæ quædam insertæ fuerunt, de quibus infra differitur.

§. XIII.

Turbæ
Weiffen-
burg.

Weiffenburgensis Abbatix Regalis Benedictinæ in Alsatia Inferiore motus, à Friderico I. Electore Palatino excitati, à Phi-

lippo Ingenuo aucti, Principes vicinos commoverunt, ut ad componendos eos A. 1491. certatim concurrerent.

Joannes Trottius, miles Thuringus, Marefchallus Aulæ, apud Philippum Monasterii Advocatum gratiosus, Abbatiam duxerit habuit, atque in ejus bona manus injecit. Re Romam delata, Elector & Trottius censuræ ecclesiasticæ ab Innocentio VIII. subjecti sunt. Christophorus Electorem amicum, sed in omni hoc vacillantem negotio, ad transactionem cum Abbacia perducere non potuit, nisi post Trottii decessum. (h)

§. XIV.

Illustre hoc in Annalibus Badensium tempus est, quo Dominus hujus opes sub Principe nostro, quem augendis, ordinandis, ornandisque Badensium rebus fata destinasse videbantur, non exigua incrementa ceperunt.

Marchio
Aurei
Velleris
Eques.

Initium factum est ab Aurei Velleris torque; qua Philippus Archidux, Gallicæ Belgicæ heres, quatuordecim annorum juvenis, Christophorum Marchionem anno, quem recensemus, (1491) ornavit Mechliniæ. (i)

At Maximilianus pater tutorque Philippi, strenuam consanguinei sui fidem & operam in Belgicis & Francicis bellis plu-

(h) TRITHEMIVS in *Chron. Hirsaug.* ad A. 1491.

(i) FVGGER. *Speculum Austriacum* Lib. V. cap. 39. p. 1040.

CHRIST.

res per annos constanter expertus, de remuneratione sollicitus, occasionem denique invenit, qua ei domuique ejus gratum animum ostenderet; Dynastias quasdam atque Dominia, in Ducatu Luxemburgico sita, A. 1492. in perpetuum ei conferens feudum, quorum præcipua Domui Badensi ad nostra usque tempora adhærent.

§. XV.

Ditiones
Luxem-
burg. ac-
cipit.

Rodemacheræ, Richemontii, Hesperingæ, (k) Bolchenæ (l) & Vfeldingæ (m) feuda intelligo. Rodemachera (n) oppidum, Dynastiæ caput, tribus leucis distans Luxemburgo, suos a longo tempore habuerat Dynastas, qui per omnem Ducatus Luxemburgici tractum terras possederunt. Sub Carolo Burgundiæ Duce, sub Maria & Maximiliano conjugibus, ut & sub

(k) In Instrumento legitur *Hesprengés*, Germ. *Herspring*.

(l) Feudum Vincentii Comitis Marcani, à Luxemburgico Ducatu pendens.

(m) Dynastiam hanc prope Rodemacheram, Domino de Clerval olim oppigneratam, Vincentius Marcanus redemerat, ut Charta nos docet.

(n) Tria sunt Ducatus Luxemburgici oppida, quæ in *Machern* desinunt *Rodemachern*, *Königsmachern*, *Gravenmachern*, circa Mosellam flumen. *Machern* pro *Marchern* à Marcha nonnulli derivant, quod loca hæc in finibus Ducatus Luxemburgi, Lotharingiam versus, sita sunt. ZEILERS in *Topographia Ducatus Luxemburgici* p. 242. ubi & annotat, *Rodemachern* subinde *Rodenbach* appellari. Idem ZEILERS in *Itinerrario Germaniæ* cap. 32. pag. 474. scribit *Rodemarck*. GVICCIARDINVS *Rodemacriam* appellat in *Descriptione Belgii* p. 292.

Philippo, filio eorum, Gerhardus Rodemacheranus in bellis, cum Ludovico XI. & Carolo VIII. ortis, Gallicas partes fovit, arma contra dominos suos identidem ferens. Maximilianus in literis feudalibus, Marchioni datis, ipse nos docet, Rodemacheræ, Richemontii, Herspringæ Castra tormentis bellicis a se expugnata fuisse, hostibusque erepta. Castra hæc tamen cum terris noluit penes filium suum Philippum manere, sed ut erat indulgens, Bernhardo perduellis Gerhardi filio atque Vincentio Moërsiæ & Sarwerdæ Comiti, tradidit; iniquum existimans, filium innocentem patris, qui inter hæc mortuus est, luere peccata. Sed Moërsius & Rodemacheranus, accepti beneficii immemores, turbis super matrimonium Annæ Britannicæ inter Carolum VIII. Galliarum Regem & Maximilianum exortis, Gallicas denuo secuti sunt partes. Captivus tum Abbevillæ in Picardia tenebatur Carolus, ex Egmontanorum Comitum familia, Geldriæ Dux; (o) cujus pater Adolphus, homo turbidi ingenii, Arnoldum patrem suum olim quoque tenuerat captivum. Carolus Audax, Burgundiæ Dux Geldricum Ducatum ceterasque terras avitas vi abstulit

I i 3

(o) Carolus hic cum Philippo Ravensteinio, copiarum Austriacarum præfecto, Civitatem Bethuniam tentaturus, A. 1487. una cum Nassoviæ Comite in Gallorum manus inciderat. JALIGNY *Histoire de Charles VIII.* in *Collectione Scriptorum Godofredi* pag. 35. BVZELINVS in *Annalib. Galliarum Flandriæ* Lib. X. p. 467.

MARCUS.

Adolpho. Maximilianus per Mariam Burgundicam, Caroli Audacis filiam atque heredem, accepit Geldriam, & ad annum usque 1492. possedit. Hoc ipso anno Vincentius, Moërsii & Sarwerdæ Comes, quem memoravimus, Gallicis adjutus copiis, Carolum post quinque annorum captivitatem in avitum Geldriæ Ducatum restituit. Vincentii filius, vel ex filia nepos, Bernardus Rodemacheranus Carolo VIII. Galliarum Regi, pro Geldri lytro relictus est obses. (p)

Novam hanc Vincentii & Bernhardi vasallorum perfidiam Maximilianus Romanorum Rex punivit, eodemque anno 1492. Domina utriusque Luxenburgica, superius memorata, fisco ad-

(p) Vincentius Moersanus in Literis Caroli Geldriæ Ducis, ad Fridericum IV. Imp. A. 1492. datis, vocatur Comes de Moërfa & Sarwerden apud PONTANVM *Histor. Gelriæ* Lib. XI. pag. 597. Vincentii hujus filium obsidem pro Carolo apud Galliarum Regem mansisse atque in captivitate Gallica A. 1501. obiisse tradit idem PONTANVS loco allegat. pag. 591. 602. 621. At Maximilianus in literis Investituræ, Christophoro Marchioni datis, Bernardum Gerhardi Rodemacherensis filium, Vincentii Moërsensis nepotem & pupillum in Gallia mansisse obsidem, scribit; *Mambour & tuteur dudū Bernard son petit fils.* Pontani tamen sententiam Belgici scriptores sequuntur. PONTVS HEYTERVS *Rerum Austriacar.* Lib. II. cap. 12. Lib. IV. cap. 4. & HVBERTVS LOYENS in *Synopsi de Lotharingiæ, Brabantiæ & Limburgi Ducibus* pag. 174. HENNINGES in *Theatr. Geneal. Part. Priore Germaniæ* pag. 416. Bernardum nostrum Rodemacherensem Vincentii ex filio Friderico nepotem constituit. Friderico uxorem assignat Baronissam de Rodemachern.

dixit; eaque Christophoro Marchioni, Principi sibi fido, & per quadriennium jam Gubernatori Ducatus, præstita ob officia, gratus concessit in feudum. Eidem alia quoque aliorum proscriptorum bona, nempe Comitatum S. Pauli, qui etiam Rubensis dicitur, vernacule *Rouffy* (q) cum parte Domini *Fontois* & *Berward*, item Domina *Florenges* (r) & *Ruland* brevi post tradidit. Dynastiam vero *Pittanges* (s) quam domino de Crehanges, ob feloniam crimen ademptam, Friderico Comiti Bitensi vendiderat, redimendi potestatem Christophoro fecit. Singula hæc post Pacem Silvanectensem A. 1494. novis literis confirmavit Maximilianus; speciale hoc quoque jus addens, ut lite super illis ditionibus mota, Christophorus coram solo Cæsare aut Romanorum Rege diceret causam. Confirmatorias donationum istarum Chartas Codex Diplomaticus dabit.

§. XVI.

In Belgio hæc dum suscepit Romanorum Rex, pater ejus Imperator Suevici foederis socios contra Albertum Bavariæ Du-

Bello Bavarico involvitur.

(q) In Charta legitur *Ruttich, dictæ Sainct Paul*. Comitatus inter Luxemburgum & Theodonis villam, (Diedenhofen) quem exponit BERTELIVS in *descriptione Ducatus Luxemburgensis* pag. 256. quæ extat inter Respublicas Elzevirianas. Henricus Luxemburgi Comes Chartam A. 1262. data n ita inchoat: Nos Henricus Comes Luxemburgensis, *Rubensis* & Marchio Arlunensis, apud BERTELIVM loco alleg.

(r) In Instrumento *Florhange* prope Theodonis villam.

(s) *Pettanges*, Germ. *Puttingen* inter Luxemburgum & Arlunum, *Arlon*.

CHRIST.

cem armavit. Princeps hic, sapientem quem vocant, vicinæ Ratisbonæ libertati infidatus, variis artibus rem eo perduxit, ut urbs, debitis onerata & quo se verteret nescia, pristinum sibi sumeret dominum atque A. 1486. Bavaricæ se subiceret ditioni. Imperio liberam Civitatem ut restitueret Bavarus, nulla Cæsaris persuasione potuit induci. Collectus est fœderatorum exercitus ad Vindelicorum Augustam. Copias quoque suas adjunxit Christophorus. Sed antequam cum Alberto res devenisset ad prælium, Maximilianus, cui tranquillitas publica semper curæ fuit, ad saniora eum reduxit consilia atque reconciliavit cum Cæsare, quod eodem, quem exponimus, anno (1492.) evenit. Ratisbona, per sexennium libertate privata, pristinam libertatem fere nolens recepit. (t)

§. XVII.

Robertum Marcæ in ordinem cogit.

Triennio post in expeditione Belgica Maximilianum comitatus est Christophorus; S. Georgii gerens vexillum. (u)

Robertus H. Marcæ Comes Roberti I. A. 1489. defuncti, filius, vir bellax & iniquus, qui postea Bullionii Ducis nomen assumpsit, (x) in Leodiensis ditionis partibus Eldainum possidebat
Castrum;

(t) FVGGER. *Speculum Austr.* Lib. V. cap. 40. pag. 1055. ADLZREITTER *Annal. Boicor.* Part. II. Lib. IX. cap. 43. sqq.

(u) WENCKER de *Gleventburg.* pag. 41. & 43.

(x) Roberti hujus abneptis CAROLINA (*Charlotte*) nupsit A. 1592. Turriano Vi-

Castrum; (*y*) cujus praefidarii per regiones vicinas rapinis suis vexabant colonos.

Philippus Archidux misit Christophorum, ut ex Luxemburgensi, Namurcensi atque Hannopiensi tractibus ad coercendos praedatores tria peditum millia colligeret. Bulainium Marchio expugnat castellum; praedatores arbore infelici suspendit; Bullionii Castrum tormentis quatit, incendit, evertit. Esdainum interea magnis operibus communivit Marcanus & cum trecentis militibus fortiter defendit; denique Christophoro se tradens, dimissus est liber. (*z*)

§. XVIII.

Tunc temporis (1495.) habita sunt illa WORMATIAE Comitatus, quae publicam quietem apud Germanos tandem stabiliverunt. Interfuit eis Christophorus (*a*) atque a Caesare in mandatis accepit, ut cum ordine equestri Ortenavico ejus nomine ageret. (*b*) Ordo ille nuper Caroli Badensis instinctu, ejusdem publicae pacis promovendae causa, in corpus coiverat.

Gesta
ejus va-
ria.

Tom. II.

Kk

ce-Comiti Turenni Domuique huic Ducatum Bullionii & Sedani intulit.

(*y*) Esdain ad Mosam est situm, inter Mezieres & Tvois.

(*z*) PONTVS HEYTERVS *Rerum Austr.* Lib. V. cap. 4. FRANCISCVS HARAEVS in *Annalibus Brabantiae* Tom. I. p. 494.

(*a*) TRITHEMIVS in *Chron. Hirsaug.* ad h. a. DATT *de Pace publ.* p. 494.

(*b*) DATT loc. cit. pag. 232.

CHRIST.

A. 1496. Fœderi Suevico, in triennium renovato, accessit. (c) Tum quoque Philippus Archidux, Civitatis Viridunensis Burgundiæ Gubernatorem Marchionem nostrum constituit; (d) eidemque triennio post annuam 1200. librarum assignavit pensionem.

Anno sequenti cum Eberhardo, Wirtembergæ Duce, super advocatiam Monasterii Albæ Dominorum transiit, Maximiliano I. Imp. transactionem firmante. (e)

Dimidiam
Lahræ &
Mahlbergæ
coëmit.

Eodem tempore Christophorus a Johanne & Jacobo, Moërsii Sarverdæque Comitibus, dimidiam partem Lahræ & Malbergæ coëmit; (f) ita quidem, ut utraque Dynastia a Sarwerdanis & Badensibus indivisim regeretur. A. 1629. fuerunt divisæ. Malberga penes Bada-Badenses mansit, Lahra ad Saræpontos Comites, Sarverdæ heredes, transiit, qui eam deinceps Bada-Durlacensibus oppigneraverunt.

§. XIX.

Pacem
publicam
renovat.

Hæc dum aguntur, Christophorus fratri suo, Trevirensi Archiepiscopo, adversus Boppardienses rebelles, cum Palatino

(c) IDEM pag. 325. & 337.

(d) Chartam hanc, die 8. Januarii datam, Codex Diplom. exhibet.

(e) BESOLDI *Monumenta Wirtenb.* pag. 122. seqq. PETRI *Suevia Sacra* pag. 41.

(f) KLOCK. *Consilior.* Tom. II. Confil. 56.

Rheni & Hassiæ Landgravio adduxit auxilia, quibus Boppardia subacta. (g) Paci publicæ contrariari hæc visa sunt. Et tamen paulo post (1498) cum Ulrico Wirtembergæ Duce in Comitiiis Friburgi Brisgovix die 26 Julii Wormatiensis pacis publicæ fœdus in octennium Marchio noster renovavit. (h)

Neque vero Germanicæ securitati satis prospectum esse reputaverat Cæsar; nisi & augustus Imperii constitueretur Senatus, qui repræsentaret Comitiam, subitisque rebus præfens afferret remedium; Turca imminente Germanis. Senatum hunc Vigintiviralem Cæsar in Comitiiis Augustanis A. 1500. Statuum Germaniæ consilio instituit, & assessorem ejus constituit Christophorum. (i) Confessus non nisi per biennium duravit; sub Carolo V. restaurandus ad tempus.

Regi-
menti
Imp. con-
fors.

Eodem Cæsare suffragante, eodemque anno, Fœderi Suevico, quod in duodecim annos renovatum, (k) Marchio quoque noster accessit; magna animo consilia revolvens. (l)

Tom. II.

K k 2

(g) KNIPSCHILD, de *Civitatibus Imperial.* Lib. IV. cap. 1. p. 350. Vide Johannis Archiepiscopi Trevir. vitam supra.

(h) DATT pag. 796. & 915.

(i) MULLER, *Reichstags-Staat* Lib. I. cap. 5. RECESS. IMP. edit. *Senckenberg*, Part. II. pag. 84. Christophorus ad comitia Augustana Hermannum de Sachsenheim miserat legatum. FVGGER, *Specul. Austr.* Lib. VI. cap. 4. p. 1130.

(k) DATT. p. 350. 443. 446. & 473.

(l) Inter hæc Christophorum A. 1501. in Belgio fuisse ex Charta Bruxellis d.

CHRIST.

§. XX.

Johan-
nam Sau-
fenb. filio
quærit
uxorem.

Aderat nimirum tempus illud, quo Linea Badensis junior, quæ Hachberga-Sausenbergica vel Rœtelana dicebatur, visa est cum Philippo ad interitum vergere. Opibus hæc multum superavit Hachbergicam, cujus terras proavus Christophori Bernhardus acquisivit. Postremi tres Sausenbergæ Marchiones Burgundiæ Ducibus addiçti, principem Ducatus urbem frequentes inhabitaverunt Divionem. Guilielmus, Rudolphus, Philippus, pater, filius & nepos, in Burgundicis terris suis lubentes federunt. Philippus, natu quintus, Christophori filius, vividi ingenii & magnæ indolis Princeps, destinatus a patre, Johannam, Philippi Sausenbergici filiam & heredem unicam, qui duceret uxorem; ut Sausenbergicæ, Rœtelanæ, Badevilerenses terræ, vel patrimoniales vel acquisitæ, cum Badensibus jungerentur & in unum corpus coi-
rent. Philippus XXII. annorum tum juvenis in Philippi Sausenbergici aula educabatur; gener ejus, omnes ut credidere, futurus.

Christophorus, hac spe plenus, A. 1501. misit ad Philippum legatos Hermannum de Sachsenheim & Johannem de Schauenburg (m) cum Georgio Hofio, ab epistolis secretis, qui

27. Sept. data addiscimus, cujus mentio apud OLIVAR. UREDIVM de Sigillis Comitum Flandriæ p.133.

(m) Prior aulicus ministerialis fuit, quem vocant *Land-Hoffmeister*. Posterior dictus est *Haus-Hoffmeister*.

Johannam, ejus filiam, pro filio suo Philippo peterent uxorem. Originis, sanguinis, insignium communio; familiæ pacta vinculum hoc novum suadere, imo & exigere videbantur.

§. XXI.

At Marchio, Johannæ pater, audita Legatorum oratione Sed frustra. respondit, Ludovico Galliarum Rege infcio, infcioque Amedeo, Sabaudia Duce, focero suo, quin & infciis vicinis fociis, per quos intellexerat Bernates, filiam in matrimonium se collocare non posse. Addidit tamen elogium agnati juvenis, Philippi Badensis, ejusque virtutes & animi dotes, multis laudibus extulit. (n) Ex responfo hoc, quid intenderet Philippus, intellexerunt legati; cum repulfa inexpectata domum redituri. Christophorus post hæc aliam ingressus est viam; in id unice intentus, ut moriente Philippo, Brisgovicas ejus terras, ex mutuaë successione pacto, ante undecim annos inito, occuparet.

Johanna Saufenbergica, Badensem ingredi quæ debuerat Domum, Longuevillanam ingressa est; atque Burgundicas & Helveticas patris hereditarias terras sibi retinuit & ad posteros suos Longuevillanos propagavit. (o)

K k 3

(n) Hæc ex Bada-Durlacensis Tabularii volumine, quo Austregale Spirensis Episcopi Judicium in causa Landgraviatus Badensium exponitur.

(o) Vide Tomum I. *Histor. Zaringo-Badensis* p. 418. sqq.

CHRIST.

§. XXII.

In Saufenberg.
tamen
Brigoviae ter-
ris succe-
dit.

Rœtelenfis autem, Saufenbergica & Badevillensis Dynaftiæ, virtute pañtorum, quæ fupra expofui, ad Chriftophorum tranfierunt; perpetuo Badenfibus terris vinculo iungendæ. Enimvero terrarum iftarum incolæ, intellecto Longuevillani, poft mortem foceri, eas poftulantis, confilio, A. 1503. Rœtelenfe Castrum muniverunt præfidio, numeroque decies mille armati in Harda convenerunt austru, (p) unanimi confenfu conftanter profefli, nullum alium fe agnituros effe dominum, quam Chriftophorum Marchionem Badenfem.

Lites de-
fuper
cum
Longue-
vill.

Johanna, de ablatis fibi Brigovix Dynaftiis apud Helvetios conquæta, in Camera Imperiali litem intendit, quæ inter Longuevillanos & Chriftophori pofteros octoginta per annos continuata eft. Bafilienfes a Longuevillanis per aliquod tempus non fuerant alieni. Res tamen, Prætore & Senatu Bernenfi arbitris d. 28. Aug. A. 1581. duarum Principum foeminarum interventu, feptuaginta octo poft annos, compofita eft.

§. XXIII.

Trans-
actio.

Maria Longuevillæ & Totavillæ Dux, Novi Caftri Comes, Borboniæ Dux nata, Helionori, Longuevillæ Ducis (q) vidua,

(p) Saufenhard in colle, qui a Slienga vicina dicitur *der Sliengenberg*.

(q) Frater hujus Leonori fuit Francifcus Marchio de Rothelin, quod nomen

materque Henrici & Francisci, virtute potestatis, à Galliae Regibus, Carolo IX. ac dein Henrico III. acceptæ, ut & Anna, Caroli II. Marchionis Bada-Durlacensis vidua, junctis trium Marchionum adolescentium tutoribus, in urbe Berna convenerunt. Declaravit Maria, se pro CCXXV. florenorum millium summa, intra tres annos solvenda, omnibus juribus & actionibus liberorum suorum, coram Judicio Camerali hucusque versantibus, in Rœtelæ, Saufenbergæ & Badevillæ Dynastias, oppidumque Schopfheim, solemniter renunciare. Conditum est Renunciatianis Longuevillanæ Instrumentum solenne, (r) eique Maria Borbonia cum Consiliariis Aulæ Comitatus Novi Castri subscripsit. Bernensis Civitatis nomine Chartam Dachfelhoferus signavit. Adjecta sunt subscribentium sigilla.

Longuevillanæ gentis sator est Johannes de Aurelia, Duno-
fii (*Dunois*) & Longuevillæ Comes, Ludovici Aureliani Ducis, Longue-
qui A. 1468. decessit, filius nothus, magni animi heros, Fran-
ciscus I. Johannis filius, pater fuit Francisci II. in cujus favorem
Ludovicus XII. Galliae Rex, Longuevillanum Comitatum A. 1505.

Longue-
villano-
rum ori-
go.

gentilitium ad posteros propagavit ad hunc usque diem. Habetur ille
pro filio spurio Francisci Longuevillani, ex concubina de Blosset suscepto.
At Blossetam hanc legitimam Francisci uxorem fuisse docebit ILL.
HOZIERIUS Insignium Franciæ judex, ut ipse ad me scripsit d. 7. Dec.
1762.

(r) Authenticum in Tabulario Bada-Durlacensi servatur.

CHRIST.

in Ducatum erexit. Frater junior Ludovicus, Johannæ Saufenbergicæ maritus, Rœtelani Marchionis usus est titulo, quamdiu frater ejus supererat. Postea & alia hujus Domus linea titulum *Marchionis de Rothelin* accepit. Axioma hoc Longuevillæ Ducem in transactione cum Badensibus sibi reservasse ZECHIUS scribit; (s) at in Charta mentio reservationis non fit.

§. XXIV.

Christoph.
Philippo
fil. terras
assignat.

Eodem anno, quo Saufenbergensem hereditatem adierat Christophorus, Philippo ille filio suo Marchionatum Badensem, Spanhemii & Ebersteinii Comitatum partes Badenses, cum Dynastia Altensteig attribuit, ita quidem, ut omnia ad heredes transferret. Fecit hoc Heidelbergæ, Electore Philippo Ingenuo, amico suo, præsentem; quum nempe eundem Philippum cum Electoris Palatini filia Elisabetha sponsasset. (t) Immutata hæc tamen sunt A. 1510. Mulnbergæ, (u) ubi Christophorus inter tres filios seculares, Bernhardum, Philippum & Ernestum, ratione successio- nis, denuo disposuit. Sed utraque dispositio testamento, quod A. 1515. Christophorus condidit, abolita est, ut suo loco videbimus.

Impen-

(s) EVROP. HEROLD. Tom. I. p. 508.

(t) Die Martis post S. Pauli convers.

(u) Die Veneris S. Michaëlis.

Impensæ multiplices, Longuevillanæ litis causæ faciendæ, necessitatem Marchioni nostro imposuerunt, ut A. 1504 oppidum & Castrum Weingarten ejusque præfecturam Philippo Ingenuo, Electori Palatino, pro 12000. florenis Rhenensibus, cum pacto antichretico venderet. (x)

CHRIST.

Weingarten
Palatino
vendit.

§. XXV.

Acquisiverat hæc Elector, magnam Electoratus sui partem Bavarico mox bello perditurus; eodem nempe anno proscriptus à Cæsare. Tum vero sanctæ & inviolabilis fidei ac amicitiae specimen Christophorus edidit. Nulla enim ratione ab ipso Imperatore, cui alias addictissimus fuerat, potuit induci, ut arma contra Palatinum proscriptum arriperet, atque adeo recuperaret non modo ea, quæ nuper vendiderat, sed & quæ Fridericus Victoriosus ante hos quadraginta duo annos Carolo patri captivo extorserat. Rarum Principis moderati exemplum; qui occasionem, a fortuna oblatam, maluit contemnere, quam amicum, filii sui socerum, hostibus obrutum, suis terris spoliare. (y) Ipsa reconciliatio

A bello
Bavarico
abstinet.

Tom. II.

Ll

(x) TOLNERI *Histor. Palat.* Cap. II. p. 54.(y) TRITHEMIUS in *Chron. Hirsaug.* A. 1504. Notum est ejus dictum *Eid und Ehr, gilt bey uns mehr, dann Land und Leut gewinnen.* PAREVS *Histor. Palat.* Lib. VI. Sect. I. pag. 235.

CHRIST.

Philippi Electoris cum Cæsare intercessioni Christophori tribuenda est. (z)

§. XXVI.

Ebersteinio proscripto terras restituit.

Bernhardus III. Ebersteinii Comes, Palatini vassallus & focius, in eodem bello a Cæsare devotus est diris. Bernhardinam Comitatus Ebersteinensis partem Philippo, Christophori filio, Cæsar donavit. Sed & hac liberalitate filium suum frui noluit Christophorus, eumque induxit, ut Ebersteinensis Comitatus ablati partem Bernharo A. 1505. restitueret; quæ nonnisi sesquiseculo post, gente cum Casimiro A. 1660. extincta, variis denique modis ad Badenses rediit. (a)

Magnum præ se animum ferens.

Moderatio Christophori pro vario hominum ingenio extolitur vel reprehenditur. Palatini scriptores eam multum dilaudant. TOLNERUS, (b) postquam Castra, oppida, districtus,

(z) PONTVS HEYTERVS *Rev. Austr.* Lib. VI. Cap. 6. FVGGER. *Specul. Austr.* Lib. VI. Cap. 6. pag. 1155. seq. BROWERVS *Annal. Trevir.* Lib. XX. pag. 322. Cæsarem in castris ad Kuffteiniam arcem Christophorus adivit.

(a) ILL. PREVSCHEN. in *Dissert. de Comit. Eberstein.* in *Carlsruher Sammlungen* pag. 422. Imo & partem Sylvæ Gernsperg Badense allodium Bernharo & posteris in feudum masculinum concessit.

(b) *Historiæ Palatinæ* pag. 104. Néc silentio hic prætereundus est Johannes senior, Palatino Simmerensis, qui nullo modo potuit induci, identidem licet invitatus, ut contra Philippum Ingenuum corripere arma, cum tamen opima quoque spolia ex bello isto reportare potuisset.

quos Bavarus, Wirtembergicus, Hassus, Bipontinus, Leiningenses, Noribergenses, quin & ipse Maximilianus Philippo Palatino abstulerant, enarrasset, solius Christophori abstinentiam & magnanimitatem multis laudibus effert. Receptius tamen est Machiavelli consilium: ampliandæ potentiae quoties offertur occasio, occasione utendum.

§. XXVII.

Florentes tum fuerant Ludovici XII. Galliae Regis in regno suo & in Italia opes, ubi Mediolanensem occupaverat Ducatum; Helvetiorum foederatus; Longuevillani, uti vidimus, Ducis fortunæ promotor.

Fœdus
cum Ma-
ximil.
Imp.

Sinistri quid ab austro quum timuisset Christophorus, A. 1505. die Veneris post Lætare contra Gallos, Helvetios aliosque cum Maximiliano Cæsare foedus inivit, quod speciatim Austriacas & Badenses in Alsatia, Brisgovia & Nigra sylva ditio- nes respexit. Wolfgangus, Furstenbergæ Comes, Alsatiae superioris & Ortenaviae Provinciarum Præfectus; Caspar Baro de Moersperg, Advocatiæ Alsatiae Vicarius Austriacus, Cæsaris nomine; David de Landeck, Rœtelanus, & Afimus ad Lacum, Hachbergensis Præfectus, pro Christophoro Marchione foedus firmarunt figillis.

CHRIST.

Spanheimensia.

Biennio ante Jacobus Joanni, propatruo suo, Electori Trevirensi, in hac dignitate successerat; Christophori filius. Hic A. 1507. cum patre & cum Johanne Palatino Simmerensi, qui maximam Comitatus Spanheimensis partem tenuerant, convenit, ut lites, ob Comitatus jura quædam cum Archiepiscopatu Trevirensi exortæ, componerentur per arbitros. (c)

§. XXVIII.

Westphalici
Jud. abolitionem
promovet.

Gravamina contra vetus illud inquisitorium Westphaliæ tribunal secretum, quod etiam Vemicum dicebatur, a longo jam tempore apud Germanos invaluerunt. Intolerabile visum est Imperii Statibus, cives sibi subditos, inaudita causa, ab eo judicari, damnari occulte, & a Scabinis illius Judicii, inscio ditionis domino, ubicunque deprehenderentur, occidi. (d) Sigismundus & Fridericus IV. Imp. correxerunt abusus. At Anno 1470. Westphalici illi iudices eo audaciæ progressi sunt, ut ipsum Cæsarem ad tribunal suum citarent. (e) Impotentis horum iudicum dominationis Argentinenses pridem pertæsi, duos eorum emissarios A. 1472. damnarunt ad suffocationem in flumine.

(c) HONTHEMIVS *Histor. Diplom. Trevir.* Tom. II. p. 582.(d) AENEAS SYLVIVS in *Europa* cap. 37.(e) WENCKER. in *Apparatu Archivor.* p. 383.

Nefandum hoc iudicium Cæsar A. 1512. aboluit. Triennio ante Christophorus, atrocitatem iudicii hujus quoque indignatus, Argentinenſes invitavit, ut menſe Auguſto ad Hagenoenſem Conventum, contra Weſtphalicos iudices conſtitutum, ſuos quoque mitterent legatos, (f) foedusque contra illos renovarent. Aucto-ritas, qua apud Cæſarem noſter Marchio polluit, iudiciorum ho-rum everſionem non parum promovit.

§. XXIX.

Eodem tempore Godesavienſis Monafterii, Durlaco vicini Lis cum Godesav. Abbas Jacobus, Benediſtinæ familiæ, Chriſtophoro Marchioni, Advocato Cœnobii, de terris quibusdam & juribus Romæ litem intenderat. Monachi deſeruerunt Abbatem, quod temere liti-gaſſet. Proſequendæ liti cum negaretur pecunia, in Germaniam rediens, Abbatialem dignitatem depoſuit Abbas. (g)

Biennio poſt (1511) firmandæ pacis publicæ cauſa Mar- Fœdus Wirten- berg. chio noſter ad vicennium ſpeciale foedus cum Ulrico inivit Stut-gardiæ; (h) ubi magno tum apparatu celebratæ ſunt nuptiæ, qui-

L 3

(f) WENCKER. loco alleg. p. 390.

(g) TRITHEMIVS in *Chron. Hirſaug.* ad hunc annum.(h) DATT. *de pace publ.* p. 796.

CHRIST.

bus Sabinam, Alberti IV. Bavariae Ducis filiam, uxorem duxit Ulricus; (i) turbis in Imperio deinceps excitatis notissimus; a Fœdere Suevico suis terris expulsus, quod pacem publicam violasset; quam ut firmaret, cum Christophoro nunc junxerat fœdus.

Comitia
Trev. &
Colon.

Anno sequenti habita sunt Treviris atque Agrippinae Coloniae Imperii Comitia, quibus eum cum Ernesto & Philippo filiis interfuisse reperio. (k)

§. XXX.

Lis cum
Auftriacis
de
Saufenberg.
terris.

Maximilianus Cæsar Marchionem nostrum licet impense amaverit, a Confiliariis tamen inductus est, ut Brisgovica ejus jura imminuere tentaret. Res altius repetenda est.

Reciprocum illud Rœtelense pactum, a Christophoro & Philippo A. 1490. conditum, Charta sua A. 1499. Cæsar confirmans, non modo Rœtelæ Castrum & oppidum Schopfheim feuda oppignerata, sex mille florenis reluibilia, appellat, sed & ipsis Rœtelæ, Saufenbergæ & Badevillæ terris larvam Landsassiatum inducit; falsa opinione imbutus, Landgraviatum Brisgoviae Auftria-

(i) TRITHEMIVS in *Chron. Hirsfaug.* ad hunc annum.(k) TRITHEM. ad hunc annum. FVGGER. in *Specul. Austr.* Lib. VI. cap. XV. p. 1288.

ci juris esse, eique in omnes Brisgovici Pagi terras suprematum adhærere. Marchio clausularum, eo infcio additam, constanter rejecit atque contra eam identidem protestatus est; nihil tamen in litteris mutatum.

Ensisheimense tribunal, cui Alsatia Austriaca & Brisgovia suberant, Christophoro A. 1503. Saufenbergo - Rœtelanam hereditatem adeunte, aliquamdiu quievit. At A. 1514. Dynastiæ illarum Præfecti ad Principem referunt, quod Austriacum Regimen collectas, & militaria servitia a Marchicis exigat, quin etiam postulet, ut a judicio Rœtelano (1) ad Austriacum Regimen libera provocatio fit.

§. XXXI.

Jacobus Nagelius, Eques, Rœtelanæ Dynastiæ tum fuerat Præfectus. Diuturna. Causa hac magis magisque ingravescente Legati Helvetici Corporis, Badæ in Argovia collecti, die Martis ante Simonis & Judæ Christophoro Marchioni, quin & Civitas Basiliensis Nagelio studia sua officiaque obtulerunt. Tentata subinde est compositio litis. Austregalis Judex, Spirensis Episcopus A. 1567.

(1) Von dem Kapff zu Rœteln. Kapfengericht, habitum in Castro Rœtelensi sub dio in loco prominente qui *Kapff* vocabatur.

CHRIST.

in prima instantia pro Austriacis sententiam tulit. (m) Lento tamen gradu in Camera Imperii lis continuata est.

Sueci Exemplo Pacis, quod jam A. 1647. die 14. April. Cæsareanis obtulerant, hæc verba inferuere: „Renunciant Archiduces Austriae pro se & heredibus in perpetuum actionibus & processibus super Dynastia Ræteln aliisque ditionibus in Camera contra Marchiones institutis. „ (n)

Cum Isaaco Volmaro, Consiliario Cæsareo hac super re quoque egerat Fridericus V. Marchio Osnabrugæ. (o) Sed frustra laboratum.

Seculi decursu opus erat, omnis ut componeretur contentio, quam Maria Theresia denique A. 1743. terminavit, uti supra ostensum. (p)

§. XXXII.

Marchio
inter fi-
lios te-
stamento
disponit.

Duodecim ante obitum annis, (1515) postquam totidem lustra vitæ cum dimidio expleisset, Christophorus inter filios suos, seculo addictos, Bernhardum, Philippum, atque Ernestum postremam

(m) ADAMI Relatio de Pacificatione Westphalica cap. 28. §. 17. p. 516.

(n) A MEYERN Acta Pacis Westphal. Tom. V. p. 460.

(o) IDEM pag. 704.

(p) Tom. I. *Histor. Zaringo - Badensis* p. 413.

nam divisionem terrarum & Pragmaticam functionem Domus constituit, quæ hodieque servatur. Præcipua functionis hujus capita proponimus lectori.

1. Dispositiones A. 1503. & 1510. a Christophoro factæ abrogantur.

2. Bernhardus, filiorum senior, dimidiam partem Comitatus Spanheimensis posterioris, una cum Luxenburgicis Dynastiis, Rodemacher, Reichspurg, Hesperingen & Ufeldingen; jus super Puttingen, Ruland, quin & super pignus Trevirense Schœnenberg accepit.

3. Philippi portio Marchionatus Baden cum Altensteig & Beinheim, loca oppignerata Neuenburg & Weingarten, Ebersteinii pars dimidia, Dominia Lahr, & Mahlberg cum vicis a Geroldseckia Domo comparatis.

4. Ernesto destinantur Marchionatus Hachbergæ, cum Usenbergæ, Rœtelæ, Badevillæ, Saufenbergæ Dynastiis oppidoque Schopfheim, &c.

5. Officiales & subditi futuris Principibus jurent.

6. Rudolpho filio, qui Clericus, annua centum florenorum pensio decernitur.

CHRIST.

7. Pignora si redimuntur, ad fundorum novorum acquisitionem adhibeatur pecunia.

8. Singuli tres filii cum terris pecuniam, & quidquid redituum in cellis, granariis, reperitur, ut & supellecilem retineant. Argentea vasa inter quatuor filios, Burgundica debita inter seculares tres solos dividantur.

9. Singuli sua feuda accipiant, sua onera portent; debita terris inhaerentia solvant.

10. Quae debita Christophorus, pro Aulae suae sustentatione contraxit, eorum dimidiam partem solus Philippus, alteram Bernhardus & Ernestus junctim persolvant.

11. Otilia, Christophori uxor, mortuo marito, telonium Boppardiae percipiat. Bona ejus illata ad reluendas Spanheimenses, Lahrenses, Mahibergenses terras, & ad Luxenburgenses quasdam acquirendas adhibitae sunt.

12. Commendatur filiis concordia, & si difficultas oriatur, amica compositio, vel juridicum examen.

13. Singuli tres fratres utantur titulo & insignibus Badae.

14. Filiae Principes omnes a successione in terris excluduntur, quamdiu masculi superfunt.

15. Dos octo, vel decem millium florenorum illis constituitur.

16. Renuncient in favorem masculorum, duodecimum quum attigerint annum.

17. Terræ si augeantur, summa quoque dotis augeatur.

18. Filii in matrimonialibus pactis addant formulam de exclusione feminarum.

19. Prohibetur alienatio terrarum.

20. Si oppignerandi necessitas adfit, pignus fratri & agnatis prius offeratur. Exteris si oppigneratio facienda, fiat cum re- lutionis jure, Marchionibus Badensibus cunctis servato.

21. Rami extincti filiae octo vel decem mille floreni sol- vantur in dotem; vel, si monasticam vitam eligat, debito ei modo prospiciatur.

22. Philippus Marchio ceteris fratribus documenta illa tra- dat, quæ terras eorum respiciunt; documentorum communium eis dentur exempla.

23. Officiales & subditi ad Pragmaticæ hujus legis obser- vationem adstringantur.

24. Tres filii jurejurando hanc legem confirment cum ju- rium suorum, si quæ habeant, renunciatione.

CHRIST.

25. Sanctionis testamentariæ auctor eam denuo corroborat, firmamque ejus observationem promittit.

Non transeundum silentio est, quod Guilielmus Argentinenfis Episcopus Sanctionis hujus fuit præcipuus promotor. Testes Johannes de Schauenburg Gubernator Luxemburgicus. Jacobus Kirfer, Doctör juris & Cancellarius. Blicher Landfchad de Steinach, Præfectus Pforzheimenfis. Conradus a Venningen, Præfectus Durlacenfis. Consules denique & Senatores Oppidorum Baden & Pforzheim.

Testamentaria hæc Sanctio die S. Jacobi A. 1515. condita est Pragæ.

§. XXXIII.

Regimen
filiis tra-
dit.

His ita stabilitis, Christophorus, corpore debilis, solenni Diplomate, die S. Petri ad vincula ejusdem A. 1515. scripto, regimen terrarum, ad formam, quam memoravimus, suis tradidit filiis. Abdicavit se regimine ad quatuor annos, & ad hoc usque tempus consiliariis & officialibus fidem sibi datam remisit. Addita clausula, ne feuda vacantia novo, patris inscitu, conferrentur vasallo; neve proprio filii, sed vicario patris nomine gubernarent. Sed paullo post mentis quoque cum accessisset debilitas, Maximilianus Cæsar Literis d. 15. Jan. 1516. Augustæ Vindelicorum datis, tres filios ad anni spatium Curatores & Vicarios patris, in sua quemque portione, constituit.

Eodem anno Equitis Aurei velleris dignitas in solenni Torquatorum conventu, a Carolo Austrio, Belgii Principe, Bruxellis celebrato, translata est a patre Christophoro in filium, qui Caroli aulam sequebatur, (q) Bernhardum haud dubie, Luxemburgica qui feuda acceperat.

Accessit denique alienatio mentis, quæ filios coëgit, ut, accedente auctoritate Cæsarea, patrem veteri Castro Badensi, quod ille nuper deseruerat, A. 1518. includerent. (r)

§. XXXIV.

Pax publica Wormatiæ, ut diximus, in perpetuum stabilita, a rupibus & præcipitiis montium Germaniæ Proceres paulatim invitavit ad plana. Christophorus hanc epocham prævertit. Anno enim 1479. Castrum Badense vetus, ubi conditores & statores gentis quadringentos per annos habitaverant, reliquit, novumque Thermis oppidoque Badæ vicinum ædificavit in loco, ubi Palatium hodiernum conspicitur. Vetus viduæ Matri inhabitandum concessit. (s)

Novum
Badense
Castrum
exstruit.

Mm 3

(q) PETIT *Chronique de Hollande &c.* Tom. I. Lib. VIII. p. 13.

(r) Conventio Philippi atque Ernesti hac super re extat, data Vigilia Visitat. Mariæ.

(s) Die conventionis Pauli. JUNGLERVS in Christophoro.

CHRIST.

Castrum
vetus.

Castrum hoc montanum, ubi incunabula Gentis, unde nomen Badensis Domus profluxit, bellorum temporumque injuriis destructum, in ipsis ruderebus spectatori venerabile una cum hodierno, ad Badæ oppidum sito, tabulis æneis impressa exhibemus Lectori.

§. XXXV.

Investi-
tura Ca-
roli V.
Imp.

Tribus post annis Carolus V. Imp. Wormatiæ Christophoro Marchioni, intervenientibus filiis ejus Philippo & Ernesto, amplissimas dedit litteras feudales d. XXVII. Febr. in quibus terræ exprimuntur sequentes: Marchionatus Badensis, Marchionatus Hachbergensis, dimidia pars Comitatus Ebersteinii, Dynastia Usenbergæ; dimidia pars Castrum & oppidi Malberg. Pars Marchionum in vicis Districtus Riedæ, in Kippenheim, Ichenheim, Kirchzelle, Tundenheim, Altheim; denique vicus Stuzheim Argentinenfis Episcopatus. Aurea item Argenteaque monetæ.

Literæ
Clemen-
tis VII.

A. 1524. Clemens VII. Papa literis a nobili viro Marchione Badensi Christophoro petivit, ut Cardinalem Campegium, Legatum a latere, Noribergam ad Comitiam Imperii proficiscentem, benigne excipiat, eique tam in conventu ipso, quam alibi opera sua adesse velit. (t)

(t) Codex Diplom. Badensis.